

ผลกระทบด้านจิตใจและสังคมของผู้ป่วยต่อหินชนิดเรื้อรัง

นาง สิริพัชร์ รัตแพทย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974 - 582 - 673 - 1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019667

117162245

PSYCHOLOGICAL AND SOCIAL EFFECTS OF THE CHRONIC GLAUCOMA

Mrs. Siripatchara Rattaphatt

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Science

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974 - 582 - 673 - 1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบด้านจิตใจและสังคมของผู้ป่วยต่อหินชนิดเรื้อรัง
โดย นางสาวสิริพัชร รัตแพทย์
ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ นายแพทย์ นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม พันโท นายแพทย์ วิศาล ศรีโพธิ์ทองนาค

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *ดร. ถาวร วัชรราษฎร์* ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรราษฎร์)

..... *ดร. นุชประยูร* ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง ทักษิณี นุชประยูร)

..... *ดร. เลิศชวันะกุล* ..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง อรุณี เลิศชวันะกุล)

..... *ดร. นิพัทธ์* ..... กรรมการ
(อาจารย์ นายแพทย์ นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ)

..... *ดร. วิศาล* ..... กรรมการ
(พันโท นายแพทย์ วิศาล ศรีโพธิ์ทองนาค)

สิริพัชร รัตแพทย์ : ผลกระทบด้านจิตใจและสังคมของผู้ป่วยต้อหินชนิดเรื้อรัง (PSYCHOLOGICAL AND SOCIAL EFFECTS OF THE CHRONIC GLAUCOMA); อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์นายแพทย์นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พันโทนายแพทย์วิศาล ศรีโพธิ์ทองนาค, 90 หน้า. ISBN 974-582-673-1

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาผลกระทบด้านจิตใจและสังคมของผู้ป่วยต้อหินชนิดเรื้อรัง และศึกษาผลกระทบด้านจิตใจจำแนกตาม เพศ อายุ ระยะเวลาการเจ็บป่วย และระดับการมองเห็น เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ตัวอย่างเป็นผู้ป่วยต้อหินชนิดเรื้อรังจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลรามธิบดี และโรงพยาบาลราชวิถี จำนวน 90 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผลกระทบทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ร่วมกับแบบทดสอบสุขภาพจิต SCL-90 บางส่วน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS™

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ป่วยต้อหินชนิดเรื้อรังได้รับผลกระทบทางจิตใจและสังคมสูงกว่าประชากรปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ α เท่ากับ .001
2. เพศชายมีความวิตกกังวลสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ α เท่ากับ .05
3. ผู้ป่วยต้อหินชนิดเรื้อรังที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีความรู้สึกซึมเศร้าและวิตกกังวลสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ α เท่ากับ .001
4. ระยะเวลาการเจ็บป่วยไม่มีผลต่อความรู้สึกซึมเศร้าและความวิตกกังวล
5. ผู้ป่วยต้อหินชนิดเรื้อรังที่มีความพิการทางสายตา 2 ข้าง มีความรู้สึกซึมเศร้าและความวิตกกังวลสูงกว่า กลุ่มที่มีความพิการทางสายตา 1 ข้างและไม่มี ความพิการทางสายตา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ α เท่ากับ .01

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา.....สุขภาพจิต
ปีการศึกษา.....2535

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##C445165 : MAJOR MENTAL HEALTH
KEY WORD: PSYCHOLOGICAL EFFECTS / SOCIAL EFFECTS / CHRONIC GLAUCOMA

SIRIPATCHARA RATTAPHATT : PSYCHOLOGICAL AND SOCIAL EFFECTS OF THE
CHRONIC GLAUCOMA. THESIS ADVISOR : NIPATT KARNJANATHANALERS M.D.,
CO-ADVISOR : VISAN SRIPHOTHONGNAK, LT COL, M.D. 90 pp.
ISBN 974-582-673-1

This research is to study the psychological and social effects of the chronic glaucoma base on sex, age, duration of illness, visual handicapped by using Descriptive analysis. The sample was chronic glaucoma patient from Chulalongkorn Hospital, Ramathibodi Hospital and Rajvithi Hospital. Data was collected by two sets of questionnaires. 1) Parts of the impact of Social effects and Symptom distress checklist-90 (SCL-90). 2) questionnaires created by the researcher.

The research results were as the following :

1. The psychological and social effects were higher in chronic glaucoma patient than normal population with significant at .001 level.
2. Male had more anxiety than female with significant at .05 level.
3. Depression and Anxiety were higher in the patient older than sixty years old with significant at .001 level.
4. Depression and Anxiety has no co-relation with duration of illness.
5. The Chronic Glaucoma with two-eyes handicapped were found to have Depression and Anxiety higher than either one-eye handicapped or one-eye handicapped with significant at .01 level.

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์.....
สาขาวิชา.....สุขภาพจิต.....
ปีการศึกษา.....2535.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ นายแพทย์ นันทิ กัญจนธนาเลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ พันโท นายแพทย์วิศาล ศรีโพธิ์ทองภาค อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ท่านทั้งสองได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดในการทำวิจัย ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง ดวงใจ กสานติกุล อาจารย์ เตือนใจ อินทุโสมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิระภา สุทธิพันธ์ อาจารย์ พวงสร้อย วรกุล ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. สุวิมล อังควานิช และคุณ สมโภชน์ อเนกสุข ที่กรุณาให้คำแนะนำด้านสถิติ และให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลรามธิบดีและโรงพยาบาลราชวิถี ที่อนุมัติให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลและขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่อำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาเก็บข้อมูล รวมทั้งผู้ช่วยต่อหินชนิดเรอริงทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง ทัสสินี นุชประยูร และ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง อรุณี เลิศชวเนกุล ที่ได้กรุณาตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ขอระลึกถึงพระคุณของ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้เห็นคุณค่าของการศึกษา ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้เคยประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้ รวมทั้ง คุณปู่ คุณย่าของบุตรชายทั้งสอง ที่คอยห่วงใยช่วยเหลือดูแลครอบครัวของผู้วิจัยมาตลอด และขอขอบคุณ คุณเกษณี เทศนา พี่สาวที่คอยช่วยเหลือจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ จนสำเร็จลงแล้วไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอระลึกถึง ความปรารถนาดี ความห่วงใยเอื้ออาทร กำลังใจจาก พันโท ไชยพร รัตแพทย์และบุตรชายทั้งสอง ที่มิให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดจนสำเร็จการศึกษา

สิริพัชร รัตแพทย์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ

บทที่

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	8
คำถามการวิจัย	8
ค่านิยมศัพท์เฉพาะ	9
ระเบียบวิธีวิจัย	10
วัสดุและวิธีการ	10
ข้อจำกัดของการวิจัย	11
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	11

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โรคต่อหินชนิดเรื้อรัง	13
โรคต่อหินกับการเจ็บป่วยเรื้อรัง	16
ผลกระทบของความเจ็บป่วยเรื้อรังที่มีต่อผู้ป่วย	17
ผลกระทบของความเจ็บป่วยเรื้อรังที่มีต่อครอบครัวและสังคม	19
ผลกระทบของความเจ็บป่วยเรื้อรังทางจิตใจ	21
การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจในผู้ป่วยเรื้อรัง	25
การปรับตัวในผู้ป่วยเรื้อรัง	27
โรคต่อหินกับความพิการทางสายตา	28
ผลกระทบจากความพิการทางสายตา	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37

สารบัญ (ต่อ)

3. วิธีดำเนินการวิจัย	
เตรียมดำเนินการก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ	65
เอกสารอ้างอิง	75
ภาคผนวก	81
ประวัติผู้วิจัย	90

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ก. แสดงจำนวนผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยในที่ได้รับการตรวจรักษาด้วยโรคต่อหินใน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พ.ศ. 2525 ถึง พ.ศ. 2534	6
1. แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ป่วยต่อหินชนิดเรื้อรัง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	51
2. แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลกระทบทางจิตใจ ในแต่ละด้าน ของผู้ป่วยต่อหินชนิดเรื้อรัง กับประชากรปกติ	55
3. แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลกระทบทางสังคมแต่ละด้าน ของผู้ป่วยต่อหินชนิดเรื้อรัง กับประชากรปกติ	56
4. แสดงการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยผลกระทบทางจิตใจของผู้ป่วยต่อหินชนิดเรื้อรัง จำแนกตามเพศ	57
5. แสดงการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยผลกระทบทางจิตใจของผู้ป่วยต่อหินชนิดเรื้อรัง จำแนกตามอายุ	58
6. แสดงการเปรียบเทียบผลกระทบทางจิตใจ ในด้านความรู้สึกซึมเศร้าของผู้ป่วยต่อหิน ชนิดเรื้อรัง จำแนกตามอายุ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe).....	59
7. แสดงการเปรียบเทียบผลกระทบทางจิตใจ ในด้านความวิตกกังวลของผู้ป่วยต่อหิน ชนิดเรื้อรัง จำแนกตามอายุ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe).....	60
8. แสดงการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย ผลกระทบทางจิตใจของผู้ป่วยต่อหินชนิดเรื้อรัง จำแนกตามระยะเวลาการเจ็บป่วย	61
9. แสดงการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย ผลกระทบทางจิตใจของผู้ป่วยต่อหินชนิดเรื้อรัง จำแนกตามระดับการมองเห็น	62
10. แสดงการเปรียบเทียบผลกระทบทางจิตใจ ในด้านความรู้สึกซึมเศร้าของผู้ป่วยต่อหิน ชนิดเรื้อรัง จำแนกตามระดับการมองเห็นโดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe).....	63
11. แสดงการเปรียบเทียบผลกระทบทางจิตใจ ในด้านความวิตกกังวลของผู้ป่วยต่อหิน ชนิดเรื้อรัง จำแนกตามระดับการมองเห็นโดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe).....	64